

kvantitě jeho a tím ústí do politiky sociální. Stať končí krátkým odstavcem o populační statistice.

Prof. Dr. Frant. **Weyr** vrací se v článku **»Úprava právního postavení politických stran«** k svojí již dříve opětovně obhajované myšlence o nutnosti právní úpravy politických stran. Ta plyne autoru z jeho přímočarého a důsledného chápání poměrného zastoupení. Popírá vůbec, že by dnešní odevzdávání hlasů pro určité kandidátky bylo volbou v technickém slova smyslu a navrhuje, aby oba úkony spojené dnes v jednom volebním aktu: volba stran a volba kandidátů této strany, byly odděleny tak, aby každý volič nejprve se přihlásil k určité straně a to buď dal jí svůj hlas jen za účelem volby nebo se stal jejím organizovaným příslušníkem. Tito poslední měli by právo účastnit se voleb uvnitř strany, jimiž by strana posílala za sebe na ni připadající počet poslanců. Zákon, jenž by upravoval právní postavení politických stran, obsahoval by hlavně ustanovení o tvorbě orgánů strany a jejich kompetenci a dále ustanovení o inkompatibilitě mezi členstvím výkonného výboru strany a poslanectvím za stranu. Jen tak možno odstraniti výtoku samozvané oligarchie, kterou reprezentují předáci dnešních stran, jichž organizační normy po právu neexistují nejsouce známy našemu právnímu řádu.

—n—

Prof. Dr. Jar **Kallab** v úvaze **»Pohnutky nízké a nečestné«** ujasňuje přesvědčivým způsobem stejnojmenný problem, jenž souvisí těsně s kriminálně politickou snahou, vypovídající mnoho o pokroku a směrnících vývoje trestního práva. Vedle objektivních a subjektivních integrujících znaků trestného činu (příčetnosti a zavinění) lze užiti ještě jiných duševních stavů pachatelových jako regulativů potřebnosti různých druhů trestní reakce státní. Po rozboru pojmů charakteru, smýšlení, pohnutky (kterou lze chápati jednak jako »psychickou příčinu skutku«, jednak jako »smýšlení, jež umožňuje, aby pohnutky určitého druhu vyústily v čin«), s nimiž zákonodárcové za uvedeným účelem operují, rozhoduje se pro pojem smýšlení, jenž jako »sympton charakteru« prakticky nejlépe uspokojuje. Účelnou cestou, kterou soudce dochází k podřaděným pojmům, charakterisujícím stránku duševního života pachatelova, jest hodnocení těchto psychických zjevů podle norem objektivních (t. j. takových, »jež si můžeme mysliti jako chtění subjektu, jenž by nepodléhal lidským slabostem a špatnostem, jenž by při svém chtění se řídil jen tím, co v lidství jest trvalého na efemerních životech jednotlivých lidí nezávislého«) které jsou mlčky trestním právem delegovány — právě jako při zásadě volného oceňování průvodů soubor norem logiky — při čemž »soudce má trestní čin i vinu zkoumati v jejich souvislosti s ostatním životem pachatelovým a teprve podle souborného tohoto obrazu si utvořiti úsudek, zda pachatel jednal v souhlase s objektivní normou nějakou, neb zda se proti ní prohřešil«. Zhuštěné závěry autorovy nevysvětlují jen podstaty příslušných ustanovení platného práva, nýbrž dávají též zákonodárci pro budoucnost teoreticky odůvodněnou direktivu. D.

Prof. Dr. Josef **Vacek** ve svém pojednání **»O zasnoubení v církevním právu římsko-katolickém«**, úryvku to z chystané obšírnější práce, podává jasným a přehledným způsobem historický vývoj a význam instituce zasnoubení dodávaje k tomu kritické poznámky. Prof. Vacek úvodem objasňuje sociologický podklad této instituce v dobách sociálně drným slohem celý soubor problému populační politiky. Pojednává sociologické podstaty instituce zasnoubení v dobách útvarů státních; tu jednou pokládá se zasnoubení za skutečný poměr právní, podruhé zase vzhledem k sociální důležitosti instituce manželství upírá se zasnoubení vůbec právní závaznost. Následné systémy právní národů, ve kterých se začalo šířiti křesťanství, zaujímají odmítavé stanovisko k otázce závaznosti smlouvy zasnubní a tak také původní křesťanství o závaznosti zasnoubení nevyslovuje svůj názor. Až právoznalectví církve řím.-kat. po styku s národy germánskými a slovanskými stanoví právní závaznost zasnoubení, propůjčuje proti zasnoubenému, který nedostal závazku, žalobu a uvaluje naň překážku manželství vylučující. Kanonistická doktrína, Tridentinum a decretum **»Ne temere«** způsobily poklesnutí právního

významu zasnoubení a přinesly řadu novot, ale ne do té míry, aby stále neviděly v instituci zasnoubení poměr právní. Teprve Codex opouští tyto tradiční názory církve řím. kat. a prohlašuje zcela otevřeně, že závazek ze zasnoubení není závazkem právním, jest pouze t. zv. obligatio naturalis t. j. nezálovatelný a neuznává zasnoubení za jakoukoliv překážku manželství. Uznává toliko — ovšem nelogicky — že strana bezdůvodně zasnoubení zrušivší jest povinna straně druhé nahraditi škodu skutečně vzešlou. —Km.—

Prof. dr. **Baxa** ve článku »Zásada dělení moci ve státu a soustava parlamentární sleduje geneticky vznik a vliv nauky Montesquieuovy o dělbě moci státní, jak vyvozena ze zidelisované a tím i zkreslené ústavy severoamerické, v Evropě pak byla postulátem politickým školy konstituční se zřejmou tendencí proti absolutismu panovníckému. Tato politická tendence nauky, jež téměř během celého 19. století probíjela se k uznání a přijata pak ve všech ústavách jako princip vedoucí, je příčinou, že nebyla včas poznána její protichůdnost se systémem parlamentním, s nímž ve většině případů na evropské pevnině je kombinována, neboť, je-li aspoň částečně možné materiální dělení funkcí státních, není tomu tak naprosto při formálním dělení. Systém parlamentní, jehož kolébkou je Anglie, na pevnině nejprve jako ústavní zvyklost zavedený, potom v řadě monarchií a zvláště republik (i u nás!) ústavními zákony zaručený je neslučitelný s principem dělbí důsledně provedeným, který jako politická zásada ustupuje ze sféry aktuelnosti do historie se zánikem absolutismu. V. V.

Prof. Dr. **Dobroslav Krejčí** ukládá v obšírné stati »Pojmy«, »politika«, »národní hospodářství« a »národohospodářská politika« materiál, který je výsledkem jeho úvah o základních pojmech národního hospodářství. Osou jejich je snaha podati především jasnou definici národohospodářské politiky. Za tím účelem tvoří předmět jeho spekulace základní pojem »politika«, již definuje jako »snahu upravití jisté poměry podle něčích zájmů, pokud se úprava ta dotýká zájmů veřejných« — při čemž postupuje metodou induktivní. Rozdělení pojmu politiky možno provésti podle subjektu, předmětu, zájmu, způsobu úpravy, projevu snahy a podkladu, o něž se snaha opírá. K definici vědy politické používá důsledně pojmu vědy jak jej vyložil loni při konstrukci vědy statistické. Věda je mu ve smyslu dynamickém »soustavnou činností, cílevědomou a účelnou, která směřuje k obohacení lidských vědomostí o nové poznatky«, ve smyslu statickém znamená pak »soustavný soubor výsledků určitého výseku takové činnosti«. Aby vymezil konečně pojem národohospodářské politiky, definuje — věren své metodě — pojem národního hospodářství a proto zabývá se zase pojmy »statek«, »stav hospodářský«, »hospodářský subjekt« a »hospodaření«. Národohospodářská politika je pak »soubor snah po úpravě národohospodářských poměrů podle jakýchkoli poměrů podle zájmů národního hospodářství (t. j. souboru jednotlivých hospodářství uvnitř určitého národa)«. Výměr vědy o národohospodářské politice podává se obdobně z definice vědy politické, právě jako věda o národohospodářské politice rozpadá se analogicky na teoretickou, historickou a praktickou, jejíž vůdčí ideou je dobro celku, t. j. mravní ideál co možná největšího zdokonalení a obšťastnění lidstva. Od vědy o národohospodářské politice je rozlišovati nauku o národohospodářské politice, která představuje autorovi jen určitý výsek vědy o ní, totiž jen soustavu obecných poznatků o národohospodářské politice v jejím celku. D.

Prof. Dr. **Rud. Dominik**. **Prameny čs. bursovního práva v dějinném vývoji**, v studii k úvodní kapitole knihy: »Bursovní obchody po stránce právní, stručně a zhuštěně podává autor nástin vývoje bursovního práva od prvního počátku ediktu Marie Terezie, který pro jeho historický i právní obsah uvádí v plném původním znění. Vystižnou zkratkou zachycuje každou podstatnou změnu a vyzvedá všechny kristalisační prvky bursovního práva z různých etap vývoje: definici bursy, její účel, předmět obchodu, znamenání kursů, policejní dozor, instituce dohodců, zákaz pokoutních obchodů, umělé tvoření kursů, obchodů lhůtních a